

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

*Romssa ja Finnmarkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija*

ENDELIG TILSYNSRAPPORT

Tema: Spesialundervisning

- Skolens arbeid med å planlegge, gjennomføre og følge opp spesialundervisning

Porsanger kommune – Lakselv ungdomsskole

21.06.2021

Sammendrag

Statsforvalteren i Troms og Finnmark fører tilsyn med Porsanger kommune og Lakselv ungdomsskole. Temaet for tilsynet er spesialundervisning. I denne rapporten presenterer vi våre endelige vurderinger og konklusjoner.

I tilsynet har vi undersøkt om Lakselv ungdomsskole oppfyller pliktene til å planlegge, gjennomfører og følge opp spesialundervisning, jf. opplæringsloven kapittel 5.

Kommunen har i sin tilbakemelding til foreløpig rapport redegjort for hvordan de har rettet på noen av de påpekte forholdene i tilsynet og at flere forbedringer er under arbeid. Disse tilbakemeldingene er drøftet og tatt med i vurderingen i endelig rapport.

Vi har avdekket 2 lovbrudd, med tilhørende 13 korreksjonspunkter.

På bakgrunn av kommunens uttalelser har vi gjort noen endringer i rapporten. Vi fatter nå vedtak med pålegg om retting. Kommunen har rettefrist til 15.10.2021.

Statsforvalteren vil understreke at våre konklusjoner bygger på et konkret kildemateriale og tar bare utgangspunkt i status på det tidspunktet tilsynsrapporten er datert.

Innholdsfortegnelse

<u>1</u>	Innledning	4
1.1	Kort om Porsanger kommune	4
1.2	Om gjennomføringen av tilsynet	4
<u>2</u>	Planlegge spesialundervisning.....	5
2.1	Rettslige krav	5
2.2	Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner	6
<u>3</u>	Gjennomføre og følge opp spesialundervisningen.....	11
3.1	Rettslige krav	11
3.2	Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner	12
<u>4</u>	Våre reaksjoner	24
4.1	Pålegg om retting	24
4.2	Oppfølging av påleggene	25
<u>5</u>	Dere har rett til å klage	25

Vedlegg: Liste over dokumentasjon

1. Innledning

Statsforvalteren fører tilsyn med offentlige skoler, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kapittel 30.

I tilsyn kontrollerer vi om skolene oppfyller opplæringsloven med forskrifter.

Dersom Porsanger kommune og Lakselv ungdomsskole ikke følger regelverket, kan vi pålegge retting.

Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Vi gir derfor eventuelle pålegg i tilsynet til kommunen som har ansvaret for at skolen retter opp brudd på regelverket.

Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, noe som innebærer at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven. I tilsynet behandler vi personopplysninger. Les mer om vår behandling av personopplysninger på www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/tilsyn/.

1.1 Kort om Porsanger kommunen

Porsanger kommune er Norges tredje største kommune i areal¹. Kommunen grenser i nordvest mot Hammerfest og Måsøy, i nord mot Nordkapp, i øst mot Tana og Lebesby, i sør mot Karasjok, og i vest mot Alta.

I Porsanger kommune er det i alt 4 skoler, med til sammen 376² elever, av disse har 27² elever vedtak om spesialundervisning.

På Lakselv ungdomsskole er det 108² elever hvor 12.69 % av elevene har vedtak om spesialundervisning.

1.2 Om gjennomføringen av tilsynet

Statsforvalteren i Troms og Finnmark åpnet tilsyn med Porsanger kommune i brev av 25.08.2020.

I tilsynet har vi valgt å undersøke hvordan Porsanger kommune følger regelverket tilknyttet spesialundervisning som kommer frem av opplæringsloven § 5.

Statsforvalteren har kontrollert følgende undertemaer:

- Skolens planlegging av spesialundervisning, jf. opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5

¹ Wikipedia 09.03.2021

² Tall hentet fra GSI (Grunnskolen informasjonssystem) 09.03.2021

- Skolens gjennomføring og oppfølging av spesialundervisning, jf. opplæringsloven § § 5-1, 5-5, og 10-2.

Tilsynet er gjennomført ved at vi har innhentet og vurdert kommunens og skolens dokumentasjon og redegjørelser. I denne forbindelse har vi foretatt en gjennomgang av blant annet kommunens og skolens egenvurderinger i RefLex, innsendte rutiner og eksempler på enkeltvedtak, sakkyndig vurdering og årsrapporter.

Rapportens tilhørende vedlegg viser den komplette oversikt over dokumentasjonsgrunnlaget. I tillegg har vi gjennomført intervjuer med skoleledelsen, lærere, øvrige ansatte, foreldre og elever. Videre har vi innhentet informasjon fra våre egne systemer og offentlige registre samt informasjon fra skolens og kommunens nettside.

Det overordnede formålet med tilsynet er å bidra til at kommunen og skolen følger regelverket i praksis. Tilsynet skal fremme kunnskap om regelverket i kommunen og skolene, og bidra til å øke kommunens evne til å tolke og etterleve regelverket. Videre skal det bidra til å avdekke om elever får den hjelpen de har krav på i henhold til opplæringsloven. Vi har ikke sett på hvordan dere oppfyller andre krav i regelverket enn reglene om spesialundervisning.

Vi sendte foreløpig tilsynsrapport den 23.03.2021 der vi presenterte våre foreløpige vurderinger og konklusjoner. Dere har kommentert innholdet i den foreløpige rapporten innen fristen 07.05.2021.

Gangen i tilsynet

1. Varsel datert 25.08.2020
2. Mottatt dokumentasjon 20.09.2021
3. Intervju og samtaler 14.10.2020, 11.02.2021 og 03.03.2021.
4. Foreløpig rapport 23.03.2021
5. Sluttmøte 28.04.2021
6. Endelig rapport 21.06.2021
7. Frist for å rette lovbrudd 01.10.2021

Tilsynsrapporten er et enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b. Dere kan klage på enkeltvedtaket etter forvaltningslovens regler. Se mer om klagemuligheter nedenfor.

Tilsynsrapporten er et offentlig dokument. Vi publiserer våre tilsynsrapporter på Statsforvalteren i Troms og Finnmarks sin hjemmeside.

2. Planlegge spesialundervisning

2.1 Rettslige krav

Skolen skal utarbeide en IOP snarest mulig for alle elever som har vedtak om spesialundervisning

Dere skal utarbeide en individuell opplæringsplan (IOP) som er innenfor rammene av vedtaket, jf. opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5. Hvis vedtaket viser til den sakkyndige vurderingen, kan dere bygge på den sakkyndige vurderingen når dere lager IOP-en.

IOP-en skal bli utarbeidet så snart som mulig etter at enkeltvedtaket er fattet. Det kan være aktuelt å begynne arbeidet med IOP-en noe før, men planen kan ikke bli ferdigstilt før et vedtak om spesialundervisning er fattet.

Et vedtak om spesialundervisning gjelder fra skolestart eller fra det tidspunktet det er fattet, hvis ikke noe annet er angitt i vedtaket. Hensikten med en IOP er at den skal være et arbeidsverktøy som skal ivareta at elevene får spesialundervisning i tråd med vedtaket.

Hvor lang tid dere kan bruke på å utarbeide en IOP, avhenger av sakens omfang og kompleksitet. Kapasitetsmessige utfordringer som oppstår gjentatte ganger, eller som er av lengre varighet, vil ikke være en gyldig grunn til at det tar langt tid å utarbeide IOP-ene. Dersom vedtaket eksempelvis er fattet før sommerferien, skal IOP-en som hovedregel være utarbeidet slik at den er klar til skolestart.

IOP-en skal være i samsvar med vedtaket og vise hvordan spesialundervisningen skal være organisert, hvilket innhold den skal ha og angi eventuelle avvik og individuelle mål for elevene

Det er vedtaket som fastsetter rammene for spesialundervisningen. IOP-en skal være i samsvar med vedtaket og kan ikke inneholde nye eller andre rettigheter for eleven enn det som kommer frem av vedtaket, jf. opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5.

IOP-en skal beskrive hvordan dere skal organisere spesialundervisningen, og hvor mye tid eleven skal ha i klassen, i gruppe, som eneundervisning eller på en alternativ arena, jf. opplæringsloven § 5-5.

Det må gå tydelig frem av IOP-en hva det faglige innholdet i spesialundervisningen skal være, det vil si hvilke fag eller områder eleven skal få spesialundervisning i, jf. opplæringsloven § 5-5 første ledd. Avhengig av elevens behov slik det er beskrevet i vedtaket og sakkyndig vurdering, skal IOP-en angi for eksempel hvilken type opplæring eleven skal få, hensiktsmessige arbeidsmåter og pedagogisk metode og tilrettelagte læremidler. Eventuelle nødvendige tilpasninger av det fysiske miljøet rundt eleven skal også være beskrevet, dersom det er behov for det.

Dersom vedtaket har fastsatt avvik fra de ordinære læreplanene må IOP-en vise hvilke avvik skolen skal gjøre, og hvilke fag avvikene skal gjelde for, jf. opplæringsloven § 5-5 første ledd. IOP-en skal inneholde tydelige og realistiske mål for spesialundervisningen, jf. opplæringsloven § 5-5

første ledd. Dere må formulere egne mål hvis elevens opplæring skal avvike fra kompetansemålene i de ordinære læreplanene.

2.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner

Planleggingsarbeidet starter når kommunen har fattet vedtak som gir eleven rett til spesialundervisning. For elever som får spesialundervisning, skal det utarbeides individuell opplæringsplan, jf. opplæringsloven § 5-5.

Statsforvalteren har fått oversendt sakkyndige vurderinger, skolens vedtak, IOP, årsrapporter og timeplaner for 6 elever, samt en oversikt over kompetansen til de som gjennomfører spesialundervisningen. Vi har i tillegg mottatt egenrevisning fra lærere og rektor. 7 ansatte ved Lakselv ungdomsskole som underviser elever med spesialundervisning har svart på egenrevisning i RefLex.

I kommunens tilsvar av 06.05.2021 på den foreløpige rapporten fremkommer det at skolen skal våren 2021 og høsten 2021 arbeide med rutiner knyttet til IOP, enkeltvedtak og sakkyndig vurdering.

Skolen utarbeider IOP-er snarest mulig for alle elever som har vedtak om spesialundervisning

Statsforvalteren undersøker om alle elever som får spesialundervisning, har en individuell opplæringsplan, jf. opplæringsloven § 5-5. Statsforvalteren undersøker også om skolen etter å ha truffet vedtak om spesialundervisning snarest mulig utarbeider IOP for de aktuelle elevene.

Det framgår av skolens rutiner for spesialpedagogisk hjelp at skolen skal utarbeide IOP for alle elever med vedtak om spesialundervisning. Kontaktlærer er ansvarlig for å opprette IOP med relevante data utfra sakkyndig vurdering, skolens vedtak og opplysninger fra overgangsmøter. Faglærerne fyller på i de fagene de har ansvaret for. Lakselv ungdomsskole har frister både for når IOP og årsrapport skal være ferdigstilt, henholdsvis 2. oktober og 15. juni. Rektor skal følge opp dersom IOP eller årsrapport ikke foreligger innen dato.

I egenrevisningen i RefLex bekrefter 6 av 7 informanter at det utarbeides IOP for alle elever som har vedtak om spesialundervisning.

Statsforvalterens vurdering

Gjennomgang av sakens dokumenter viser at det er utarbeidet IOP for alle elever som har enkeltvedtak. Fire IOP-er er datert innen fristen 02.10, mens en IOP-er er datert 13.10.2020 og en annen 13.11.2020. En er datert etter fristen på grunn av fravær hos spesialpedagog. I det andre tilfellet ventet skolen på ny sakkyndig vurdering, for å kunne fatte vedtak. Vi har mottatt IOP utarbeidet etter ny sakkyndig vurdering, men ikke skolens vedtak.

I skolens ansvarskart for spesialundervisning ser vi at frist for å fatte vedtak er 15. september og for å utarbeide IOP 02. oktober. I rutinebeskrivelsen finner vi ikke beskrivelser for hvilke tidsrom som gjelder når sakkyndig vurdering er utarbeidet ellers i året.

De sakkyndige vurderingene for 4 elever er datert våren 2020, mens to sakkyndige vurderinger er datert 02.09.2019 og 03.12.2018, med vedtak fra skole 17.09.20 og 28.09.20. Til skolens orientering gjør vi oppmerksom på at dersom vedtak fattes før sommerferien, skal IOP-en som hovedregel være utarbeidet slik at den er klar til skolestart.

Statsforvalteren finner det sannsynliggjort at skolen utarbeider IOP så snart som mulig for alle elever med vedtak om spesialundervisning.

Lovkravet vurderes oppfylt.

Det går frem av IOP-ene hvordan skolen skal organisere opplæringen, og hvor mye tid eleven skal ha i klassen, grupper, som eneundervisning eller på en alternativ arena, og beskrivelsen er i samsvar med vedtaket

Statsforvalteren undersøker om IOP-en inneholder informasjon om hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen, hvor mange timer eleven skal ha i klassen, gruppe, eneundervisning eller på alternativ arena.

I egenvurderingen i RefLex bekrefter flertallet av respondentene at det kommer fram i IOP-en hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen.

Under intervju informerte lærerne om at de innhenter opplysninger om organisering fra sakkyndig vurdering og skolens vedtak, og at det skal stå på ukeplanen når eleven skal ha undervisning i gruppe.

En gjennomgang av de innsendte IOP-ene viser at organisering blir omtalt, men det går ikke fram av IOP og timeplan hvor mye tid elevene skal ha i klassen, i gruppe eller som eneundervisning.

Statsforvalterens vurdering

Skolens vedtak skal, i likhet med den sakkyndige vurderingen, så utfyllende som mulig beskrive omfang, innhold og organisering av tildelt spesialundervisning og eventuelle tilpasninger i ordinær undervisning.

I dokumentasjonen finner vi at hverken sakkyndig vurdering eller skolens vedtak sier noe konkret om hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen, som å konkretisere en tilrådning på hvor mye tid eleven skal ha i klassen, gruppe, som eneundervisning eller på alternativ arena i de ulike fagene. Det kommer frem at opplæringen skal variere mellom hjelp i klassen og i gruppe.

IOP-ene vi har mottatt inneholder ikke informasjon om hvordan spesialundervisningen skal bli organisert. Dette i form av hvor mye tid, eller når elevene skal ha undervisning eksempelvis i klassen, i grupper eller som eneundervisning. Vi oppfatter at dette er en følgefeil av at dette heller ikke er spesifisert i de sakkyndige vurderingene og skolens vedtak. Sakkyndig vurdering

skal være tydelig og gi en konkret anbefaling til skolen og skolens vedtak er bestemmende for hvordan organiseringen skal være.

Vi vurderer dermed at det er opp til lærerne ved Lakselv ungdomsskole å avgjøre hvordan opplæringen skal organiseres, da dette ikke omtales hverken i sakkyndig vurdering eller skolens vedtak. Når vedtaket fastslår at det skal være en balansegang/variasjon mellom undervisning i mindre grupper, enetimer og tilstedeværelse i klassen, skal IOP-en beskrive hvordan dette skal organiseres.

Statsforvalteren veileder på at det skal være enkelt for elever og foreldre å innhente informasjon om hvordan spesialundervisningen er tenkt gjennomført

Lovkravet vurderes **ikke** oppfylt.

Det kommer frem av IOP-ene hvilket innhold spesialundervisningen skal ha, og beskrivelsen er i samsvar med vedtaket

De individuelle opplæringsplanene skal opplyse hvilket innhold spesialundervisning skal ha, det vil si hvilke fag/områder elevene skal ha spesialundervisning i, samt hvilken type opplæring eleven skal ha, hvilke arbeidsmåter som skal brukes og om eleven skal ha særlige tilrettelegginger.

I egenvurderingen i RefLex svarer de fleste at det går frem av IOP hvilket fag eller område eleven skal få spesialundervisning i, og hvilke arbeidsmåter skolen skal bruke i opplæringen. Dere sier at IOP-en beskriver kompetansemål, læringsmål og sosiale mål for eleven.

Under intervju kommer det frem at IOP-ene utarbeides på bakgrunn av sakkyndig vurdering og skolens vedtak. Lærerne sier de har en praksis hvor de, når de planlegger spesialundervisning, ser på kompetansemålene for trinnet, men at de i større grad kunne ha brutt målene ned i læringsmål når de velger hva eleven skal jobbe med.

Det kommer frem av IOP-ene hvilke fag elevene skal ha spesialundervisning i. Skolen beskriver i varierende grad ulike arbeidsmåter og hvilke hjelpemidler som lærer skal bruke i opplæringen avhengig av elevens behov.

Statsforvalterens vurdering

Vi har tidligere skrevet at det tydelig skal gå frem av IOP-en hva det faglige innholdet i spesialundervisningen skal være, og IOP-en skal inneholde tydelige og realistiske mål for spesialundervisningen. Målene for spesialundervisningen og innholdet i opplæringen må henge nøye sammen, og dere må utforme innholdet på grunnlag av målene for opplæringen. Innholdet og kompetansemålene i IOP-en skal ta utgangspunkt i den sakkyndige vurderingen og skolens vedtak. Statsforvalteren veileder på at kompetansemålene i lærerplan må brytes ned til målbare læringsmål, og det skal være mulig å vurderes eleven opp mot målene. For eleven og foreldre sin mulighet til å følge med på elevens læring, er det viktig at målene er så konkrete som mulig.

Basert på den samlede dokumentasjonen finner vi at IOP-ene mangler tydelige og realistiske læringsmål som trengs for at IOP-en skal være et nyttig arbeidsverktøy og for at eleven skal få et

forsvarlig utbytte av spesialundervisningen. Vi savner også i IOP-ene tydeligere informasjon om arbeidsmåter, tilrettelegging og tiltak, ut fra elevens behov.

Vi oppfatter at mangelen på konkretisering av innholdet i IOP-ene er en følgefeil av at dette ikke er spesifisert i de sakkyndige vurderingene eller skolens vedtak. Sakkyndig vurdering skal være tydelig og gi en konkret anbefaling til skolen.

Lovkravet vurderes **ikke** oppfylt.

IOP-ene har klart definerte mål for opplæringen når elevens opplæring skal avvike fra kompetansemålene i de ordinære læreplanene, og beskrivelsen er i samsvar med vedtaket

Statsforvalteren undersøker om IOP-ene inneholder klart definerte mål for opplæringen når elevens opplæring skal avvike fra kompetansemålene i de ordinære lærerplanene for sitt trinn.

I egenvurderingen i RefLex bekrefter de fleste av informantene at skolen beskriver hvilke avvik en elev skal ha fra kompetansemålene i de ordinære lærerplanene, og hvilke fag avvikene skal gjelde for, men at noen av målene skrevet i IOP-ene kan være for lite konkrete og dermed vanskelig å måle.

Under intervju kom det frem at skolen ikke hadde tilgang til lokale lærerplaner for elever på 5.-7. trinn, selv om de har elever som skal ha avvik fra de ordinære lærerplanene og følge kompetansemål på lavere trinn. I oversendt dokumentasjon ser vi at en elev skal følge kompetansemålene for 4. og 5. trinn i engelsk og matematikk, en annen elev skal følge kompetansemålene for 7. trinn i engelsk og norsk, samt 3.-5. trinn i matematikk.

Kompetansemålene i læreplanen for norsk og engelsk er ikke delt inn i 5., 6. og 7. trinn slik at det er fastsatt hvilke mål som skal jobbes med på ulike trinn. Arbeidet med å fordele og operasjonalisere kompetansemål i læringsmål må utføres på den enkelte skole.

Statsforvalterens vurdering

Vi har mottatt 6 IOP-er hvor det beskrives hvilke kompetansemål og trinn eleven skal følge, men vi kan ikke se at det kommer klart frem definerte mål for opplæringen for de elevene som skal ha avvik fra kompetansemålene.

Skolens vedtak er fattet og baserer seg på sakkyndig vurdering. Vi tolker etter dette at skolens vedtak er skrevet i tråd med sakkyndig vurdering.

Av dokumentasjonen ser vi at hverken skolens vedtak eller IOP beskriver og konkretiserer hvilke kompetansemål eleven skal ha avvik fra, og heller ikke angir hvilke kompetansemål avvikene skal erstattes med. Har en elev avvik fra kompetansemål i læreplanen for sitt trinn, skal det formuleres tydelige, realistiske og relevante mål for spesialundervisningen. Relevante mål vil være helt avhengig av hva avvikene innebærer.

Målene i IOP-ene må være utformet slik at de viser hvilken kompetanse eleven skal opparbeide seg i fagene planen gjelder for. Det skal konkretiseres hva avvikene skal være i, og hva avvikene skal erstattes med, som for eksempel konkretiserte kompetansemål fra lavere trinn. Det må

formuleres egne mål hvis elevens opplæring skal avvike fra kompetansemålene i de ordinære læreplanene.

Målene i IOP-en kan også omhandle kompetanse som er relatert til den generelle læreplanen, og som ikke spesifikt går på kompetansemål i fag. Det kan for eksempel dreie seg om holdninger eller sosial kompetanse.

Det er skolen som fatter vedtak om spesialundervisning. Den sakkyndige vurderingen er rådgivende. Dersom utredningen eller anbefalingen i den sakkyndige vurderingen er mangelfull, eller det mangler andre opplysninger i saken, skal skolen som vedtaksmyndighet be PPT eller andre om supplerende opplysninger, jf. forvaltningsloven § 17.

Lovkravet vurderes **ikke** oppfylt.

Våre konklusjoner

1. Rektor sørger for at det utarbeides IOP så raskt som mulig for alle elever som har vedtak om spesialundervisning.
2. Det går **ikke** frem av IOP-ene hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen, og hvor mye tid elevene skal ha i klassen, grupper, som eneundervisning eller på annen arena.
3. Det går **ikke** frem av IOP-ene hvilket innhold spesialundervisningen skal ha.
4. IOP-ene har **ikke** klart definerte mål for opplæringen når elevens opplæring skal avvike fra kompetansemålene i de ordinære lærerplanene.

3. Gjennomføre og følge opp spesialundervisning

3.1 Rettslige krav

Skolen skal gjennomføre spesialundervisningen i samsvar med vedtaket og IOP-en

Spesialundervisningen skal bli satt i gang fra vedtaksdato eller fra den datoen vedtaket bestemmer, jf. opplæringsloven § 5-1.

Organiseringen, innholdet og omfanget av spesialundervisningen, skal være slik det er angitt i vedtaket, jf. opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5. Spesialundervisningstimer som har falt bort av andre grunner enn elevens eget fravær skal erstattes så langt det er pedagogisk forsvarlig, jf. opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5. Elever med spesialundervisning skal ha det samme totale timetallet som andre elever, med mindre vedtakene sier noe annet, jf. opplæringsloven § 5-1. Dere kan ikke endre organiseringen av, innholdet i eller omfanget av spesialundervisningen, uten at det foreligger et nytt vedtak og en ny IOP.

De som gjennomfører spesialundervisningen, må ha den kompetansen som loven eller vedtakene krever. Dersom assistenter eller andre ufaglærte skal bidra i gjennomføringen av spesialundervisningen, må de få nødvendig veiledning av en lærer som oppfyller kravene til kompetanse i faget, jf. opplæringsloven § 10-11.

Spesialundervisningen skal bli gjennomført slik at elevens beste blir ivaretatt, jf. barnekonvensjonen artikkel 3. Eleven må få tilpasset og tilstrekkelig informasjon, og anledning til å uttale seg, jf. barnekonvensjonen artikkel 12. Dere må vektlegge elevens synspunkter i samsvar med alder og modenhet.

Hvis perioden for den sakkyndige vurderingen er utløpt eller dere vurderer at elevens behov for spesialundervisning er endret, skal dere be om en ny sakkyndig vurdering fra PPT, jf. opplæringsloven § 5-3 første ledd.

Rektor må bestemme hvordan lærerne skal samordne spesialundervisningen med den ordinære opplæringen i klassen og følge opp at dette skjer i praksis, jf. opplæringsloven §§ 5-1, 5-5 og 9-1. Tilsvarende må rektor bestemme hvordan dere tilpasser opplæringen underveis slik at den samlet dekker målene i IOP-en og følge opp at dere alltid gjør dette, jf. opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5.

Skolen skal utarbeide en årsrapport for alle elever som får spesialundervisning

Dere skal hvert år utarbeide en skriftlig rapport for alle elever som får spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-5. Rapporten skal ta utgangspunkt i elevens IOP og vise hvilken opplæring eleven har fått. Dere skal vurdere utviklingen til eleven ut fra målene i IOP-en, enten eleven har hatt egne mål eller har hatt opplæring i målene i den ordinære læreplanen.

Dere skal snakke med eleven om hva som skal være innholdet i årsrapporten, jf. barnekonvensjonen artikkel 12. Dere må tilrettelegge samtalen slik at eleven ikke opplever samtalen som en byrde, og får mulighet til å uttrykke sitt syn.

Skolen skal sende årsrapporten til elever over 15 år, til foreldrene til elever under 18 år og til kommunen.

Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner

Skolen skal gi spesialundervisning i samsvar med IOP-en og skolens vedtak. Det faglige innholdet i spesialundervisningen, organiseringen og antall timer med spesialundervisning, skal være slik dere har angitt i IOP-en, jf. opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5.

Skolen skal igangsette spesialundervisning så snart som mulig

Statsforvalteren undersøker om spesialundervisningen igangsettes snarest mulig når skolen har truffet enkeltvedtak om spesialundervisning, og utarbeidet en IOP for de aktuelle elevene. Vedtaket gjelder fra datoen de er fattet og elevene har rett på spesialundervisning fra dette tidspunktet. Det må imidlertid regnes med noe tidsbruk for å operasjonalisere vedtakets rettigheter i en IOP, slik at skolen har en konkret plan for å iverksette spesialundervisningen. Hvor lang tid som trengs til dette arbeidet vil variere ut fra den enkelte elevs behov om omfanget av det vedtatte tilbudet, men det ligger i dette at skolen skal iverksette spesialundervisning så raskt som det lar seg gjøre.

I egenvurderingen i RefLex bekrefter flertallet av respondentene at skolen igangsetter spesialundervisning så raskt som mulig. Spesialundervisningen igangsettes fra vedtaksdato, så lenge skolen ikke har satt inn ressursen, tilpasser læreren undervisningen.

Under intervju opplyser ansatte at de er usikre på om det er utarbeidet rutiner for når spesialundervisningen skal starte opp, men at spesialundervisningen starter opp når vedtaket er fattet. Ifølge intervjuede lærere setter skolen i gang tiltak innenfor rammene av det ordinære opplæringstilbudet inntil spesialundervisning kommer på plass. Vedtakene vi har mottatt i tilsynet er fattet i perioden 09.09.21 – 29.09.2021.

Skoleledelsen informerer om at de undersøker gjennom timeplan, deltakelse på team-møter og samtaler med elevene om spesialundervisning blir gitt fra vedtaksdato.

Foresatte opplyser at de er usikre på når spesialundervisningen igangsettes da det ikke kommer frem informasjon på elevenes timeplaner/ukeplaner.

I kommunens redegjørelse av 06. 05.2021 opplyses det om at skolen legger timeplan på vår og høst, og setter inn ressurser til spesialundervisning i de klasser/overfor de elever som har sakkyndig vurdering selv om det ikke er gjort enkeltvedtak. Spesialundervisning fremkommer av timeplanene/ukeplanene for elever med store avvik, da de har egne planer. For elever som følger klassens plan er spesialundervisningen slik enkeltvedtaket sier, og der det er satt inn ekstra lærerressurs fremkommer dette på timeplanen. I skolens redegjørelse har vi ikke fått oversendt eksempler på timeplaner/ukeplaner der elevens spesialundervisning fremkommer, evt. når eleven skal ha opplæring i gruppe, eneundervisning eller i klassen.

Statsforvalterens vurdering

Vi finner etter dette at elever som er innvilget spesialundervisning fra skoleårets start, ikke får retten oppfylt fra skolestart. Vi viser her til opplysningene fra intervjuede lærere om at skolen gir elevene tilpasset opplæring inntil spesialundervisning kommer på plass, samt at foresatte er usikre på tidspunktet for start av spesialundervisning.

Oppstart av spesialundervisningen fremkommer ikke som informasjon på elevenes timeplaner. Det er positivt at skolen gir et mest mulig tilpasset opplegg for elever som venter på å få satt i gang spesialundervisning, men det må fremkomme av ukeplan/timeplan hvordan spesialundervisningen er tenkt gjennomført.

Lovkravet vurderes som **ikke** oppfylt.

Skolen skal gi spesialundervisning med en organisering og et innhold som er i samsvar med vedtakene

Statsforvalteren undersøker om det faglige innholdet, organiseringen og timetallet i spesialundervisningen, er slik det er angitt i skolens vedtak og i IOP-en, jf. opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5.

I egenvurderingen i RefLex bekrefter de fleste av respondenter at spesialundervisningen samsvarer med IOP-en og vedtaket.

Det kommer frem i intervju med lærere og assistenter at IOP-en er et arbeidsverktøy som i liten grad brukes av de som gjennomfører spesialundervisningen. Lærerne mener dette kommer av at IOP-en ikke er tilgjengelig i tilstrekkelig grad, da den er lagret og fins på en minnepenn. Informantene opplyser i tillegg at det er personavhengig i hvor stor grad elevens IOP brukes i løpet av året for å vurdere innhold og organisering, og at skolen er lite flink til å justere IOP-en etter for eksempel prøver og kartlegging.

I skolen vedtak og IOP-ene vi har mottatt ser vi at de ikke alltid er samsvar mellom disse. I et vedtak opplyses det om at eleven i hovedsak skal være i klassen, men i IOP-en står det at eleven får sin spesialundervisning i liten gruppe. En annen elev skal ha egen plan i de fag eleven har avvik fra den ordinære lærerplanen, noe som ikke kommer frem av elevenes IOP. I IOP-ene ser vi at elever skal arbeide med samme bøker som resten av klassen, selv om de har avvik fra kompetansemålene for eget trinn.

Skolen har ikke fremlagt rutiner for hvordan utarbeide en god og forsvarlig IOP på bakgrunn av skolens vedtak, slik at IOP-en blir et funksjonelt arbeidsdokument som ivaretar elevens opplæring og rettigheter.

Statsforvalterens vurdering

Skolen skal gi spesialundervisning i samsvar med IOP-en og vedtaket for å sikre at eleven får et forsvarlig utbytte av opplæringen og når sine mål. Dette innebærer at det faglige innholdet i

spesialundervisningen, organiseringen og timetallet skal være slik det er angitt i IOP og skolens vedtak.

Vi finner at de innsendte vedtakene og IOP-ene gir opplysninger om hvilke fag/områder eleven har spesialundervisning i, men vi finner ikke tilstrekkelige og klare redegjørelser for innholdet i opplæringen, slik at opplæringen bidrar til at elevene opparbeider den kompetansen som går frem av målene som er fastsatt i vedtaket. Vi ser det i varierende grad mangler både faglig innhold i flere fag, relevante hjelpemidler/spesielle læremidler og hensiktsmessige arbeidsmåter/metoder med tanke på elevenes utfordringer og behov. I vedtakene opplyses det om at eleven har behov for både praktiske og pedagogisk tilrettelegginger, mens i IOP-ene finner vi i få beskrivelser av pedagogiske tilrettelegging.

Selv om praksis skulle være i tråd med IOP, vil praksis likevel være lovstridig siden vedtaket og IOP ikke er tilstrekkelig konkretisert, slik at planen fungerer som et hensiktsmessig verktøy for lærerne, og sikre at eleven får et best mulig opplæringstilbud. Det er vedtaket som gir retten til spesialundervisning, og IOP skal utarbeides på bakgrunn av det.

Statsforvalteren vurderer at den samlede dokumentasjonen ikke sannsynliggjør at det er samsvar mellom vedtak og IOP

Lovkravet vurderes som **ikke** oppfylt.

Rektor skal sørge for at elevene får antall timer med spesialundervisning som er fastsatt i vedtaket

Statsforvalteren undersøker om skolen gjennomføre opplæringen til eleven slik at eleven får den spesialundervisningen han eller hun har krav på. Vedtak om spesialundervisning gir eleven en individuell rett til ekstra ressurs. Det kan være mange årsaker til at den individuelt tildelte ressursen som eleven har krav på, og den ressursen som eleven faktisk får tildelt, ikke samsvarer. Det er viktig at skolens praksis samsvarer med vedtaket. Dersom eleven mister timer, skal dette tas igjen, så langt det er pedagogisk forsvarlig

I egenvurderingen i RefLex har de fleste av respondentene svart bekræftende på spørsmålet om elevene får antall timer spesialundervisning som kommer frem av vedtaket, men timer kan falle bort på grunn av fravær blant lærer som har spesialundervisningen. I de tilfeller skolen ikke har vikar å sette inn følger som regel eleven sitt opplegg med oppfølging fra den lærer som er i klassen.

Det blir i intervju opplyst at timer til spesialundervisning som faller bort, i liten grad blir erstattet, og at det ikke blir laget en oversikt over timer som faller bort. Noen ganger mener lærerne at det ikke er behov for vikar.

Foresatte informerer om at det er vanskelig å følge med på om eleven får antall timer spesialundervisning som fastsatt i vedtaket, da timer til spesialundervisning ikke kommer frem

på elevenes ukeplaner. Det kommer for eksempel ikke frem når eleven skal ha opplæring i klassen eller når eleven skal ha undervisning i gruppe.

I kommunens redegjørelse av 06.05.2021 kommer det frem at skolen har startet arbeidet med å utarbeide en rutine for å registrere og erstatte timer med spesialundervisning som bortfaller på grunn av andre årsaker enn elevens eget fravær.

Statsforvalterens vurdering

Regelverket er tydelig på at spesialundervisning skal gjennomføres i tråd med vedtaket. Vi informerer om at det er rektors ansvar å organisere skolen slik at alle elever får oppfylt sine rettigheter slik opplæringsloven angir, også når uforutsette hendelser som sykdom eller planlagte hendelser som kurs og møter inntreffer.

Dette betyr at skolen må registrere og erstatte timer med spesialundervisning som faller bort på grunn av andre årsaker enn elevens eget fravær. I noen tilfeller vil hensynet til eleven tilsi at tapte timer ikke alltid kan erstattes. Utgangspunktet er uansett at det innvilgede årstimetallet er en rettighet for eleven, og skolen har dermed en plikt til å oppfylle denne retten. Skolen må, i tillegg til å registrere tapte timer, ha en ordning for vurdering av hvordan tapte timer skal erstattes.

Statsforvalteren har ikke mottatt rutiner og loggføringer av bortfalte timer og kan ikke sannsynliggjøre at skolen sørger for at elevene får det antall timer med spesialundervisning som fremgår av enkeltvedtaket, eller erstatter spesialundervisningstimer som faller bort.

Lovkravet vurderes som **ikke** oppfylt.

Elever med spesialundervisning skal få samme årstimetall som andre elever i alle fag, med mindre vedtaket sier noe annet

Statsforvalteren undersøker om elever med spesialundervisning får det samme timetallet som andre elever per fag, jf. opplæringsloven § 5-1. Det gjelder både fag der eleven får spesialundervisning, og fag der eleven får ordinær opplæring.

I egenvurderingen i RefLex oppgir 6 av 7 respondenter at elevene får det sammen årstimetall som andre elever i alle fag.

I intervju med ansatte opplyses det at elever ikke blir tatt ut av fag for å ha andre fag. I de tilfeller det skjer er det ADL trening i samsvar med skolens vedtak og elevens IOP.

Statsforvalterens vurdering

Ut fra egenvurderinger i RefLex og det som kom fram i intervjuer med ledelse, lærere og elever, finner vi det sannsynliggjort at elever med spesialundervisning får samme årstimetall som andre elever.

Lovkravet vurderes som oppfylt.

Undervisningspersonalet som gjennomfører spesialundervisning, skal ha den kompetansen som loven eller vedtaket krever

Statsforvalteren undersøker om de som gjennomfører spesialundervisningen, oppfyller kravet til kompetanse som følger av skolens vedtak eller den sakkyndige vurderingen som er lagt til grunn for vedtaket.

I tillegg til de formelle kompetansekravene har skoleeier ansvaret for at spesialundervisningen bidrar til at eleven får et forsvarlig utbytte av opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-1. Dette innebærer at skoleeieren ikke kan slå seg til ro med at de formelle kompetansekravene er oppfylt, dersom dette ikke er nok til at eleven får et innhold i opplæringen som gir et forsvarlig utbytte. Det er derfor naturlig at behovet for spesialpedagogisk kompetanse blant personalet blir vurdert.³

I egenvurderingen i RefLex svarer 4 av 7 respondenter at ansatte som gjennomfører spesialundervisning har den kompetansen som loven eller skolens vedtak krever.

Skoleledelsen opplyste at skolen kun har to lærere som ikke oppfyller lovens krav om kompetanse, begge har fagkompetanse, men ikke formell undervisningskompetanse. I intervju med lærerne opplyste de at det alltid er to lærere i klassen. En har ansvaret for spesialundervisning, mens den andre underviser alle.

I de sakkyndig vurderinger, skolen vedtak og IOP-er vi har mottatt i dette tilsynet finner vi det ikke vurdert om eleven har behov for undervisningspersonell med annen kompetanse ut over krav til kompetanse som kommer frem av opplæringsloven kapittel 10 jf. kapittel 14 i forskrift til opplæringsloven.

Statsforvalterens vurdering

De som gjennomfører spesialundervisningen, må oppfylle kravet til kompetanse som følger av skolens vedtak eller den sakkyndige vurderingen som er lagt til grunn for vedtaket. Dersom eleven har behov for tegn til tale, må dette komme frem av vedtaket at ansatte som er ansvarlig for opplæringen må ha kompetanse innenfor tegn til tale.

Av dokumentasjonen ser vi at det kun er ett vedtak som opplyser om hvem som skal gjennomføre spesialundervisningen. Skolens vedtak anbefaler at spesialundervisningen gjennomføres av lærer / spesialpedagog/ musikk lærer eller vernepleier/assistent.

I vedtakene vi har mottatt i tilsynet ser vi av malen at det er et punkt om kompetanse hos personell, men det fremkommer ikke informasjon om hvilken kompetanse de som skal gjennomføre spesialundervisningen skal ha ut over formell fagkompetanse. Der det er spesifisert at undervisningen skal gis av lærer, fremkommer det at de fleste lærerne som gjennomfører spesialundervisning har godkjent kompetanse.

³ https://www.udir.no/laring-og-trivsel/sarskilte_behov/spesialundervisning/Spesialundervisning/Retten/2.7/

Sakkyndig vurdering og enkeltvedtaket må inneholde informasjon om det er behov for personer med særskilt kompetanse for å gjennomføre spesialundervisningen ut fra den enkelte elevs behov. Statsforvalteren har dermed ikke grunnlag for å sannsynliggjøre at kompetansen til de som gjennomfører spesialundervisningen er i samsvar med skolen vedtak og sakkyndig vurdering, da det i begrenset grad går fram av dokumentene hvilken kompetanse som er tilrådd og fattet vedtak om.

Lovkravet vurderes som **ikke** oppfylt.

Assistenter og andre ufaglærte skal få nødvendig veiledning

Assistenter og andre ufaglærte som bidrar i gjennomføringen av spesialundervisningen skal ha nødvendig veiledning av en lærer som oppfyller kompetansekravene i opplæringsloven.

I egenvurderingen i RefLex svarer 5 av 7 respondenter at slik veiledning blir gitt, det er nært samarbeid mellom pedagoger og assistenter. Ingen assistenter har ansvaret for undervisningen, de er en støtte for pedagogene, men det hender at assistenter gjennomfører spesialundervisning ved fravær hos lærere.

Høsten 2020 har skolen en assistent og en vernepleier ansatt ved skolen.

Det kommer frem i intervju med lærere og assistenter at ingen av lærerne har ansvaret for å veilede assistentene, men at de snakker med assistentene om elevene i løpet av dagen. Ingen av lærerne kjenner til at det finnes rutinebeskrivelser for hvem som har ansvar for å veilede assistenter eller ufaglærte. Det er ikke avsatt tid til veiledning av assistenter. Veiledning skjer oftest der og da i timen.

I skolens redegjørelse av 06.05.2021 opplyses det om at skolen vil utarbeide en rutinebeskrivelse for veiledning av assistenter og andre ufaglærte i løpet av våren 2021, men vi har ikke mottatt denne rutinebeskrivelse for når, hvor ofte, eller hvem som skal følge opp veiledningen.

Statsforvalterens vurdering

Statsforvalteren vurderer av den samlede dokumentasjonen i tilsynet at veiledningen i praksis ikke er systematisert. Oppfølgingen kan derfor fremstå som tilfeldig. Lakselv ungdomsskole mangler system og rutiner for hvordan veiledning av assistenter og ufaglærte lærere skal gis.

Det er skolen som i det enkelte tilfellet vurderer hva som er nødvendig veiledning, men det er rektor som har ansvar for at det skjer på en forsvarlig måte. En organisering som overlater ansvaret for å vurdere hvilken veiledning som trengs og hvilket omfang, i tillegg til å overføre denne oppgaven til lærerne, uten at det følges opp, er ikke i tråd med kravene i regelverket. Vi informerer om at dersom assistenter og andre ufaglærte skal bidra i gjennomføringen av spesialundervisning, må de få nødvendig veiledning av en lærer som oppfyller kravene til kompetanse i faget.

Lovkravet vurderes **ikke** oppfylt.

Spesialundervisningen gjennomføres slik at barnets beste er ivaretatt

Statsforvalteren undersøker om spesialundervisningen gjennomføres på en slik måte at barnets beste, for hver enkelt elev blir ivaretatt, jf. FNs barnekonvensjon artikkel 3. For å oppnå dette må barnet høres om sitt syn på gjennomføringen, jf. barnekonvensjonen artikkel 12.

I egenvurderingen i RefLex svarer majoriteten av respondentene at skolen gjennomfører spesialundervisning ut fra en barnets beste vurderinger.

Under intervju med skoleledelsen opplyses det at de vektlegger barnets meninger i saker som omhandler spesialundervisning. Det kommer frem av skolens vedtak at elevene høres i forbindelse med utarbeidelse av skolens vedtak, men det fremkommer ikke i vedtakene hvilken barnets beste vurdering som er gjort.

Lærerne informerer om at de tar hensyn til elevenes ønsker om innhold og gjennomføring av spesialundervisningen i løpet av skoleåret, men involverer ikke elevene i arbeidet med å utarbeide IOP eller evaluering av denne.

I skolens redegjørelse av 06.05.2021 kommer det frem at skolen gjennomfører utviklingssamtaler med elevene 2 ganger pr. år, samt at rektor har samtale med eleven i forkant av enkeltvedtaket.

Statsforvalterens vurdering

Under intervju fremkom det at skolen selv vurderer at de ivaretar hensynet til barnets beste når det gjelder planlegging og gjennomføring av spesialundervisning, men at skolen mangler rutiner for oppfølging av elevmedvirkning.

Skolen skal ivareta elevens rett til medvirkning, og har plikt til å ta hensyn til elevens beste i alle handlinger og avgjørelser som angår eleven. Det er en forutsetning for å ivareta elevens at eleven blir hørt. Statsforvalteren har ikke mottatt rutiner for oppfølging av samtaler med elever ut over «Mal for utviklingssamtale», som vi oppfatter er gjeldende for alle elever ved skolen. Vi har ikke mottatt rutiner for at rektor ut over dette sikrer at opplæringen planlegges og tilpasses underveis sammen med elev, slik at den samlet sett dekker de individuelle opplæringsmålene.

Når elevenes syn ikke innhentes i tilstrekkelig grad, kan vi ikke sannsynliggjøre at skolen har et tilstrekkelig grunnlag for å vurdere hva som er best for elevene i de enkelte tilfellene.

Med bakgrunn i dette må vi konkludere med at spesialundervisningen ikke blir gjennomført til elevens beste. Dette til tross for at vi har møtt lærere som helt klart har elevens beste i fokus når de gjennomfører opplæringen.

Lovkravet vurderes **ikke** oppfylt.

Ber skolen om PPT om ny sakkyndig vurdering dersom elevenes behov endrer seg

Statsforvalteren undersøker om skolen ber PPT om å utarbeide ny sakkyndig vurdering dersom elevenes behov endrer seg. Det følger av loven at dersom behovene til elever endrer seg, skal de på ny henvises til PPT, jf. opplæringsloven §§ 5-3 og 5-5 annet ledd.

I egenvurderingen i RefLex svarer samtlige respondenter at de sender henvisning til PPT dersom elevenes behov endrer seg i løpet av et skoleår.

Gjennom intervju med lærerne og skoleledelsen kommer det motstridende opplysninger om rutiner for skolens fremgangsmåte når elevenes behov endrer seg. Skoleledelsen opplyser om at det finnes en rutinebeskrivelse, men ansatte er usikre på hva som står i denne beskrivelsen. De ansatte opplyser at de melder rektor og foresatte hvis en elevs behov endrer seg.

I ny dokumentasjon sendt inn av kommunen 06.05.2021 fremkommer det av skolens årshjul at elevenes behov for ny vurdering av PPT vurderes gjennom hele året, og at dette er skolens praksis.

Statsforvalterens vurdering

Vi informerer om at elevenes utvikling skal vurderes gjennom hele skoleåret og hvis behovene endrer seg vesentlig underveis i skoleåret, må skolen i samarbeid med foreldrene og eleven, vurdere om det er behov for å justere spesialundervisningen, eller om eleven kan få tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet. I tilfeller der den sakkyndige vurderingen er utløpt eller elevenes behov er vesentlig endret, må eleven henvises på nytt til PPT. Samtykke fra foresatte eller elev over 15 år er en forutsetning for å kunne henwise.

Statsforvalteren finner ut fra skolen årshjul at det er sannsynliggjort at skolen henviser elever på nytt dersom behovet til eleven endrer seg.

Lovkravet vurderes som oppfylt.

Rektor skal sørge for at spesialundervisningen er samordnet med den ordinære opplæringen?

Statsforvalteren undersøker om eleven både får ordinær opplæring sammen med klassen og spesialundervisning. Opplæringen må være samordnet for at elevenes utbytte skal bli forsvarlig, jf. opplæringsloven §§ 5-1 og 5-3. Kravet til samordning gjelder både innholdet i og gjennomføringen av spesialundervisningen.

Når elever får både ordinær opplæring sammen med klassen og spesialundervisning, må opplæringen være samordnet for at elevenes utbytte av opplæringa skal være forsvarlig. Rektor skal sørge for at dette skjer. Dette inkluderer at rektor må gjøre det tydelig for lærerne hvem som har ansvaret for samordningen og i tillegg følge opp at det skjer i praksis, for eksempel ved å gjøre en skriftlig rutine kjent eller ha samtaler med de ansatte om dette.

I egenvurderingen i RefLex svarer 4 av 7 respondentene at spesialundervisningen er samordnet med den ordinære undervisningen. Samordning skjer gjennom daglig kontakt, samarbeidsmøter og teammøter hvor ledelsen deltar jevnlig.

Det kommer frem under intervju at det ikke finnes føringer for å samordne spesialundervisningen med ordinær undervisning, men at lærerne samarbeider om dette på trinnene. Så langt det er mulig skal spesialundervisningselever følge klassens plan.

I intervju bekrefter skolens ledelse at det ikke er gitt føringer for hvordan spesialundervisningen skal samordnes med den ordinære opplæringen, eller for å følge opp om dette gjøres.

Statsforvalterens vurdering

Statsforvalteren vurderer ut fra den samlede dokumentasjonen at rektor ikke har sikret eller gitt føringer for at spesialundervisningen blir samordnet med ordinær undervisning. Samordningen er ikke planlagt eller satt i system, men elevene skal hovedsakelig følge planen til klassen.

Lovkravet vurderes som **ikke** oppfylt.

Rektor skal sørge for at spesialundervisningen og den ordinære opplæringen samlet dekker opplæringen i kompetansemålene

Statsforvalteren undersøker om skolen planlegger og tilpasser opplæringen underveis, slik at den samlet dekker de individuelle opplæringsmålene i IOP-en, jf. opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5.

I egenvurderingen i RefLex svarer 4 av 7 respondenter at rektor sikrer at opplæringen samlet dekker målene i IOP-en.

I intervju med lærerne opplyses det at IOP-en ikke brukes aktivt av alle lærere, og det er ikke et system på skolen for at elevens måloppnåelse i IOP-en vurderes fortløpende. Dette er opp til hver enkelt lærer om en gjør eller ikke. Det informeres om at dette kan ha sammenheng med at IOP-ene er lagret på en minnepinne, og derfor er lite tilgjengelig.

Skolens ledelse forteller videre at arbeidet med å sørge for at opplæringen samlet dekker målene i IOP-ene ikke er satt i system. Det er ikke gitt føringer for hvordan opplæringa skal planlegges eller evalueres. Rektor følger opp gjennom daglig kontakt, samarbeidsmøter og teammøter der rektor deltar jevnlig.

Statsforvalterens vurdering

Statsforvalteren vurderer at skolen ved rektor ikke har etablert et system for oppfølging slik at det sikrer at elevene får en opplæring som samlet dekker målene i IOP. Dette er vesentlig for å oppfylle lovkravet om at skolen skal sørge for at opplæringen skjer i tråd med regelverket. Dette

ansvaret påhviler skolen der rektor er øverste ansvarlige, ikke på den enkelte lærer selv om det er disse som utfører arbeidet.

Vi informerer om at skolens ledelse skal følge opp at lærerne gjennomfører opplæringen i samsvar med målene i IOP-en. Rektor skal legger til rette for å følge opp at lærerne planlegger og tilpasser opplæringen underveis, slik at den samlet dekker de individuelle opplæringsmålene i IOP-en. For å kunne følge dette opp, må rektor innhente tilbakemeldinger om at spesialundervisningen følger kompetansemålene beskrevet i IOP-en.

Skolen har ikke en fast praksis for å sikre at spesialundervisningen og den ordinære opplæringen samlet dekker målene i IOP-ene.

Lovkravet vurderes som **ikke** oppfylt

Rektor skal sørge for at skolen årlig utarbeider årsrapport for elever som får spesialundervisning

Statsforvalteren undersøker at skolen årlig lager en oversikt over elevens opplæring og en vurdering av elevens utvikling sett hen til målene i IOP, jf. opplæringsloven § 5-5 tredje ledd. Årsrapporten skal gi en oversikt over opplæringen eleven har fått og en vurdering av elevens utvikling.

I egenvurderingen i RefLex skriver de fleste at skolen utarbeider årsrapporter for elever med vedtak om spesialundervisning. Rektor opplyser at skolen har en felles mal for årsrapporten, og i årshjul fremgår det at årsrapporten skal være ferdigstilt innen 15.juni.

Under intervju opplyser informantene at årsrapporten utarbeides av kontaktlærer og de som gjennomfører spesialundervisning, men at foreldre ikke deltar i dette arbeidet. Elevene involveres gjennom elevsamtalene, men informantene uttrykker at elevene burde trekkes mer aktivt med i vurderingen av deres læring og utvikling.

Det kommer ikke frem av skolens retningslinjer for spesialundervisning at skolens ledelse gjennomgår årsplanene for å sikre at de gir en vurdering av elevens trivsel, læring og utvikling.

Rektor har ansvaret for at skolen utarbeider årsrapport og at disse tar utgangspunkt i elevenes IOP slik at elevens utvikling blir vurdert. Her skal det komme frem hvilken opplæring eleven har fått.

Av dokumentasjon har vi mottatt 6 årsrapporter for skoleåret 2019/2020. Årsrapporter for to elever på 8. trinn er utarbeidet av avgiverskole.

Årsrapporten skal:

- a) Gi en oversikt over den opplæringen eleven har fått**

Statsforvalteren undersøker om årsrapportene gir en oversikt over den opplæringen elever med vedtak om spesialundervisning har fått, og hvordan den pedagogiske ledelsen ved skolen sikrer at årsrapportene oppfyller kravene i regelverket.

Dokumentasjonen vi har mottatt inneholder 4 årsrapporter utarbeidet av Lakselv ungdomsskole, og som vurderes i dette tilsynet. I årsrapportene fremkommer det totale omfanget (antall timer) av spesialundervisningen, men som tidligere nevnt har ikke skolen noen registrering av timer som ikke er gjennomført, og dette inngår heller ikke i årsrapporten.

Statsforvalterens vurdering

Det er kontaktlærer som har ansvaret for å skrive årsrapporten, og det er den enkelte faglærer som må påse at årsrapporten oppfyller kravene. Som det kommer frem av forrige punkt, har ikke ledelsen ved Lakselv ungdomsskole skole en rutine som sikrer at innholdet i årsrapportene gjennomgås.

Når det gjelder evaluering av arbeidsmåter og organisering, gir årsrapportene først og fremst en beskrivelse av organisering og arbeidsmåte. Årsrapportene vurderer ikke hvordan de ulike tiltakene har fungert.

Rektor skal sørge for at skolen årlig utarbeider en årsrapport for elever som får spesialundervisning. I begrepet «sørge for» ligger at rektor skal gi føringer for, men også følge opp arbeidet lærerne skal gjøre. Vi kan ikke sannsynliggjøre at Lakselv ungdomsskole har et slikt system per i dag. På bakgrunn av dette vurderer vi at årsrapporten ikke gir en oversikt over opplæringen eleven har fått.

Lovkravet vurderes som **ikke** oppfylt.

b) Vurdere utviklingen til eleven ut fra målene i IOP-en

Statsforvalteren undersøker hvordan den pedagogiske ledelsen ved skolen sikrer at årsrapportene tydelig vurderer måloppnåelse og ikke bare evaluerer hva som er gjort. I tillegg skal eleven ha mulighet til å uttale seg.

I egenvurderingen i RefLex har de fleste respondentene svart at de vurderer utviklingen til eleven ut fra målene i IOP-en. På spørsmål om elevens synspunkter blir vektlagt svarer noen «nei». Skoleledelsen skriver at de ikke har systemer for elevmedvirkning i arbeidet med årsrapporten, men at det skjer i enkelt tilfeller.

Under intervju fremkom det at elever ved Lakselv ungdomsskole i liten grad er delaktig i arbeidet med årsrapporter, og det varierer fra lærer til lærer om – og i hvor stor grad – elevene trekkes inn i arbeidet. Som vi har tidligere har redegjort for, så gjennomgår ikke rektor eller noen andre som er delegert oppgaven, alle årsrapportene for å sikre at de oppfyller kravene.

Statsforvalterens vurdering

Dokumentasjon i tilsynet bekrefter at årsrapporter blir utarbeidet, og at denne tar utgangspunkt i elevens IOP. Med bakgrunn i at målene i IOP og skolens vedtak ikke er tydelige, gjør vi ikke noe nærmere vurdering av innholdet i årsrapportene, men presiserer at årsrapporten skal gi en skriftlig oversikt over den opplæringen eleven har fått, og en vurdering av utviklingen til eleven. Årsrapporten skal inneholde en vurdering av hvordan elevens utvikling har vært sett i forhold til målene i IOP.

I enkelte av årsrapportene vi har mottatt fremkommer ikke de samme målene som er angitt i elevenes IOP, og hvert mål fra IOP-en er ikke vurdert i årsrapporten. Vi vil påpeke at en IOP med konkretiserte, realistiske og målbare mål vil forenkle arbeidet med årsrapporten. Det vil gjøre det enklere og vurdere effekten av spesialundervisningen og den faglige fremgangen til eleven både med hensyn til innhold, arbeidsmåter og organisering.

Statsforvalteren finner at årsrapportene ikke vurderer utviklingen til elevene sett ut fra de mål som er satt for spesialundervisningen, eller at det er sannsynlig at elevenes synspunkter vektlegges, da de i varierende grad blir hørt.

Gjennom tilsynet får vi opplyst at lærerne ikke snakker med elevene i forbindelse med årsrapporten, men at mange av dem, gjennom løpende dialog med elevene, drøfter behov for tilrettelegging, organisering av spesialundervisningen. Statsforvalteren er av den oppfatning at dette ikke er tilstrekkelig, og at elevene må involveres i større grad når årsrapporten blir utarbeidet. Dette fordi årsrapporten også skal omtale veien videre, og her er det viktig å sikre at elevens synspunkter kommer frem.

Lovkravet vurderes som **ikke** oppfylt

3.2.12 Årsrapportene skal sendes hvert opplæringsår til elever over 15 år, foreldrene og kommunen.

Statsforvalteren undersøker om skolen sender årsrapporten til elever over 15 år, foreldrene og kommunen.

I egenvurderingen i RefLex kom det frem at de fleste respondenter mente det ikke ble sendt årsrapport til elever over 15 år og kommunen, men at årsrapporten ble sendt til foresatte til elever under 15 år.

Under intervju opplyste skoleledelsen at de sender årsrapportene til elever over 15 år, foreldre og kommunen. Kommunen har tilgang til årsrapporten via saksbehandlingsverktøyet Elements.

Andre informanter mente at det tidligere ikke var rutine for å sende årsrapporten til elever over 15 år, men at årsrapporten ble sendt ut til elev og foresatte sammen.

I dokumentasjonen finner vi ikke rutiner som beskriver at årsrapporten skal sendes til elever over 15 år.

Statsforvalterens vurdering

Skolens praksis med ikke å sende rapporten til elever over 15 år er ikke i overensstemmelse med lovens krav.

Lovkravet vurderes som **ikke** oppfylt.

Våre konklusjoner

1. Skolen igangsetter **ikke** spesialundervisning så snart som mulig.
2. Skolen gir **ikke** spesialundervisning i samsvar med IOP-en og vedtaket.
3. Rektor sørger **ikke** for at elevene får antall timer med spesialundervisning som kommer frem av vedtaket.
4. Elever med spesialundervisning får samme årstimetall som andre elever i alle fag.
5. Undervisningspersonalet som gjennomfører spesialundervisning, har **ikke** den kompetansen som loven eller vedtaket krever.
6. Assistenter og andre ufaglærte får **ikke** nødvendig veiledning.
7. Spesialundervisningen gjennomføres **ikke** slik at barnets beste blir ivaretatt.
8. Skolen ber PPT om ny sakkyndig vurdering dersom elevenes behov endrer seg.
9. Rektor sørger **ikke** for at spesialundervisningen er samordnet med den ordinære undervisningen.
10. Rektor sørger **ikke** for at opplæringen samlet dekker målene i IOP-en.
11. Skolen sørger **ikke** for at det årlig utarbeides en årsrapport for elever som får spesialundervisning som
 - a) gir en oversikt over den pedagogiske opplæringen eleven har fått
 - b) vurderer utviklingen til eleven ut fra målene i IOP-en
12. Årsrapporten sendes **ikke** hvert opplæringsår til elever over 15 år.

4. Våre reaksjoner

4.1 Pålegg om retting

I kapitlene ovenfor har vi konstatert at dere ikke oppfyller regelverket på alle områder. Vi pålegger dere å rette opp følgende, jf. kommuneloven § 30-4:

Planlegge spesialundervisning

Porsanger kommune må sørge for at skolen planlegger spesialundervisningen, jf. Opplæringsloven §§5-1 og 5-5, og Barnekonvensjonen artikkel 12.

Kommunen må i den forbindelse se til at skolen:

- a) utarbeider IOP-er hvor det fremgår hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen, og hvor mye tid elevene skal ha i klassen, grupper, som eneundervisning eller på annen arena.
- b) utarbeider IOP-er hvor det kommer frem hvilket innhold spesialundervisningen skal ha.
- c) utarbeider IOP-er som har klart definerte mål for opplæringen når elevens opplæring skal avvike fra kompetansemålene i de ordinære lærerplanene.

Gjennomføre og følge opp spesialundervisning

Porsanger kommune må sørge for at skolen gjennomfører og følger opp spesialundervisningen, jf. Opplæringsloven §§§ 5-1, 5-5 og 10-2, og Barnekonvensjonens artikkel 12.

Kommunen må i den forbindelse se til at skolen:

- a) igangsetter spesialundervisning så snart som mulig.
- b) gir spesialundervisning med organisering og innhold som er i samsvar med vedtaket.
- c) gir elevene det antall timer med spesialundervisning som kommer frem av vedtaket.
- d) sørger for at de som gjennomfører spesialundervisning, har den kompetansen som loven og vedtaket krever.
- e) gir assistenter og andre ufaglærte nødvendig veiledning.
- f) sørge for at spesialundervisningen gjennomføres slik at barnets beste blir ivaretatt.
- g) sørger for at spesialundervisningen er samordnet med den ordinære undervisningen.
- h) sørger for at opplæringen samlet dekker målene i IOP-en.
- i) sørge for at det årlig utarbeides en årsrapport for elever som får spesialundervisning som:
 - a) gir en oversikt over den pedagogiske opplæringen eleven har fått
 - b) vurderer utviklingen til eleven ut fra målene i IOP-en
- j) sender årsrapport hvert opplæringsår til elever over 15 år.

4.2 Oppfølging av påleggene

Dere skal iverksette tiltak for å rette brudd på regelverket umiddelbart. Når påleggene er rettet, skal dere erklære at retting er gjennomført og redegjøre for hvordan dere har rettet.

Frist for innsending er 15.10.2021. Vi vil ikke avslutte tilsynet før dere gjennom erklæringen og redegjørelsen har vist at påleggene er rettet.

5. Dere har rett til å klage

Tilsynsrapporten er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b. Dere kan klage på enkeltvedtaket.

Hvis dere klager, må dere gjøre det innen tre uker. Fristen gjelder fra beskjed om brevet har kommet frem til dere, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Dere sender klagen til oss. Vi har muligheten til å omgjøre vedtaket. Hvis vi ikke er enig med dere, sender vi klagen til Utdanningsdirektoratet som avgjør saken.

I forvaltningsloven § 32 kan dere se hvordan dere skal utforme klagen.

Dere kan be om at vi ikke setter i verk vedtaket før klagefristen er ute, eller klagen er endelig avgjort av Utdanningsdirektoratet, jf. forvaltningsloven § 42.

Dere er part i saken og har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Dere har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Elin Flatråker Johansen

Carina Aronsen

Tilsynsleder

Tilsynsmedarbeider

Vedlegg: Liste over dokumentasjon

- Porsanger kommunes egenvurdering i RefLex
- Porsanger kommunes retningslinjer i forhold til SU-elever og undervisning
- Årshjul/Ansvarskart spesialundervisning
- Enkeltvedtak for 6 elever skoleåret 2020/2021
- Sakkyndig vurdering for 6 elever for skoleåret 2020/2021
- Individuell opplæringsplan for 6 elever skoleåret 2020/2021
- Årsrapporter for 6 elever skoleåret 2019/2020